

Z Přikrylovy vily je knihovna

Knihomolové v Přerově neměli vždy na růžích ustláno. Otevření první knihovny v Přerově předcházela činnost čtenářských spolků, které se scházely většinou v hostincích poblíž Dolního náměstí. První čítárna byla od roku 1897 umístěna ve staré sokolovně. Masarykova knihovna, jež vznikla v roce 1919 sloučením několika spolků, získala nové prostory v tělocvičně Žerotínovy obecné školy v Palackého ulici 19. Tyto prostory se brzy ukázaly pro knihy velmi nevhodné a v roce 1920 se stal útočištěm knihovny Městský dům. Do současných prostor – bývalé Přikrylovy vily na Žerotínově náměstí, se knihovna přestěhovala v roce 1959 a sídlí tam dodnes.

Na místě Přikrylovy vily stál původně přízemní domek, jehož majitelem byl čalouník František Vobořil s manželkou Josefou. Přikrylova vila byla postavena v letech 1926-1927

Od září roku 1862 v Přerově zahájily činnost dva čtenářské spolky. Jeden spolek našel dočasný azyl v hostinci U bílého konička na rohu Dolního náměstí (dnes Městský dům) a druhý spolek sídlil v Kroměřížské ulici (dnes Palackého). Účelem spolků bylo čtení politických, poučných a zábavných časopisů, hovor a společenská zábava. O tom, které časopisy se měly odebírat, rozhodovala valná hromada na návrh výboru.

V letech 1865 - 1867 se spolky scházely u Františka Kramáře na Dolním náměstí v jeho domě, kde byla lékárna U zlatého orla. Poté se ještě několikrát stěhoval – do domu Františka Oehlera rovněž na Dolním náměstí, od září 1874 do zadního pokoje v kavárně Františka Henčla na Dolním náměstí čp. 150 (později Matoušova lékárna U anděla strážného, vedle hostince U bílého konička), znovu do hostince U bílého konička a zase do Matoušova domu U anděla strážného, který mezitím koupil lékárník Hyneček Psota. Od roku 1897 čtenářský spolek natrvalo sídlil v prostorách nově otevřeného Záloženského domu, později Městského domu.

Čítárna byla v sokolovně

Čtenářský spolek se snažil vyjít vstříc potřebám půjčovat knihy co nejširšímu okruhu obyvatel, a proto se snažil od roku 1892 na popud odborného učitele Františka Bayera a profesora Jana Kabelky zřídit

Zapomenutý Přerov

s obecní podporou veřejnou lidovou knihovnu. Čítárna byla od roku 1897 umístěna ve staré sokolovně a v roce 1904 měla celkem 1 700 spisů o 1 963 svazcích. Kromě toho v ní byly 143 duplikáty a 6 triplikátů. Celkem měla knihovna 2 112 svazků. V roce 1904 si půjčovalo knihy 589 čtenářů, kteří přišli do knihovny celkem 3535krát. Pravidelně si mohli půjčovat po čtyřech svazcích.

Od začátku 1. světové války byla veřejná knihovna v sokolovně uzavřena a teprve koncem roku 1916 byla provedena její revize. V roce 1919 byla veřejná knihovna spolu se spolkovou knihovnou čtenářského spolku odevzdána nově vznikající Masarykově městské knihovně.

Krátce po skončení 1. světové války, v době budování samostatného státu, požádali mladí členové české státoprávní demokracie 26. listopadu 1918 městskou radu, aby zřídila v Přerově místo samostatného knihovníka, který by měl na starost vybudování velké veřejné knihovny. Městská rada 8. ledna 1919 souhlasila s návrhem, aby při vznikající přerovské Masarykově knihovně měl své místo samostatný knihovník a na jeho pozici vypsal veřejný konkurz. Roční plat byl stanovený na 2 100 korun s osobním drahotným přídatkem 1 212 korun. Na místo postavené na roveň suplujícího profesora se přihlásil pouze jediný uchazeč - PhDr. Leopold Calábek. Obecní výbor ho 5. března 1919 jmenoval knihovníkem.

Naproti Přikrylovy vily byl v letech 1911-1912 postaven pro Marii Ševčíkovou dům, v němž Arnošt Otáhal provozoval kino Orania s kapacitou 112 sedadel

Knihy byly provizorně umístěny v tělocvičně Žerotínovy obecné školy v Palackého ulici (ZŠ Palackého 19), ale prostředí nevyhovovalo kvůli vysoké vlhkosti stěn napadených houbou. Nedlouho poté obecní výbor rozhodl o novém vypsání konkurzu na místo knihovníka.

Knihovna v Městském domě

Přihlásili se PhDr. Eduard Kvasnička ze Žižkova, PhDr. Vojtěch Měrka, profesor reálky v Prostějově, prof. Max Rysánek z přerovského gymnázia a dr. Calábek byl formálně dotázán, za jakých podmínek by se vrátil. V konkurzním řízení byl 4. října 1919 vybrán za knihovníka Eduard Kvasnička, z 39 filasů jich dostal 31. V jeho osobě získala knihovna zdatného a obětavého správce a vzdělaného osvětového pracovníka. Eduard Kvasnička v listopadu, krátce po svém nástupu, přestěhoval knižní fond z nevyhovujících prostor do Městského domu, který se stal na dlouhá léta útočištěm knihovny. Ta byla pro veřejnost poprvé otevřena 3. února 1920 a získala si ihned velkou oblibu. Od února do června ji navštívilo 4 247 osob, které si vypůjčily 9 298 knih. Koncem roku 1920 činil počet knih v knihovně 12 000 svazků.

Zapomenutý Přerov

Vedle Masarykovy knihovny působily ve městě i nadále také knihovny soukromé, školní a spolkové a veřejné knihovny vědecké. Podle soupisu z roku 1932 bylo v Přerově šest odborných knihoven s celkovým počtem 29 866 svazků.

Masarykova knihovna po roce 1948 přešla do působnosti okresního národního výboru a od 2. května 1951 se stala okresní lidovou knihovnou, kterou stále vedl PhDr. Eduard Kvasnička. Knihovně nadále sloužilo pět místností v Městském domě, z toho dvě místnosti coby skladiště knih, novin a časopisů, třetí místnost byla půjčovna knih, čtvrtá místnost sloužila jako kancelář knihovníka a pátá jako veřejná čítárna.

V roce 1959 byla knihovna přestěhována do nynějších prostor na Žerotínově náměstí do bývalé vily továrníka Karla Příkryla, který byl majitelem Přerovské cihelny. V roce 1948 mu byl všechn jeho majetek znárodněn. Příkrylova vila byla postavena v roce 1926–1927 podle plánů architekta Roberta Motky a její fasádu dodnes zdobí vkusné sochy, jež ve svém ateliéru v ulici Svisle vytvořil akademický sochař František Mádle.

Zdroj: Přerovské listy (2018)

Z dobového tisku: Střed města je zanedbaný

Prostranství mezi Žerotínovým náměstím a Horním v Přerově, pod vilou továrníka Příkryla, spolu s několika domky bývalého židovského města, tvoří jeden z nejvíce zanedbaných koutů ve středu města. Továrník Příkryl zakoupil před časem domek přilehlý ku své vile, který hodlá nyní zbořit a vystavěti tam garáž, svaň upravit a provésti oplocení. Bylo by záhodno celé obecní prostranství tam vydlážditi a odstraniti sběrné jámy na smetí a popel, jež jsou chráněny ostnatým drátem. Obzor 11. 8. 1929

Zdroj: Obzor 11.8.1929